

WELKOM
IN
MOL

ATOOMSTAD
NIJVERHEID
TOERISME

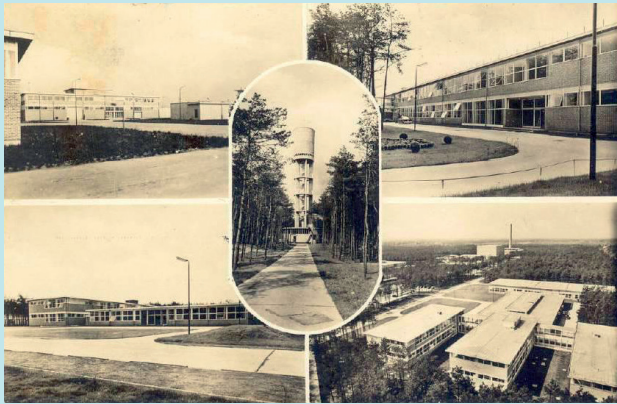
INLEIDING

Op vrijdag 11 mei 1956, rond halfzeven in de vooravond, werd op de nucleaire site van het Studiecentrum voor Kernenergie in Mol de eerste Belgische kernreactor BR1 (Belgian Reactor I) in werking gesteld. Sinds de vroege ochtend waren technici in de weer geweest om uraniumstaven in de kern van de reactor te plaatsen. Een team wetenschappers hield nauwlettend de neutronenproductie in de reactor in de gaten. Verschillende keren werd bij wijze van test de neutronenstroom stilgelegd door grafietstaven tussen de splijtstof te plaatsen. Eindelijk, met een totaal van 709 uraniumstaven in de reactor, begon het aantal neutronen in de reactor exponentieel toe te nemen, een aanwijzing dat de kritische splijtstofmassa was bereikt en dat de beoogde kettingreactie op gang gekomen was. Drie uur lang liet men de reactor op gecontroleerde wijze neutronen produceren. Rond tien uur 's avonds werd de reactor weer stilgelegd.

Het opstarten van de reactor was een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van het Belgische nucleaire programma, dat in de jaren na de Tweede Wereldoorlog was opgezet. Als producent van uranium in zijn Congolese mijnen koesterde België de ambitie om een vooraanstaande rol te spelen in de wetenschappelijke en industriële ontwikkeling van kernenergie. Door de BR1 veroverde België zich meteen een plaats in het koppeloton van de nucleaire mogelijkheden. In Europa had Groot-Brittannië weliswaar een grote voorsprong genomen, maar in vergelijking met andere West-Europese landen moest België enkel Frankrijk, Noorwegen en Zweden laten voorgaan.

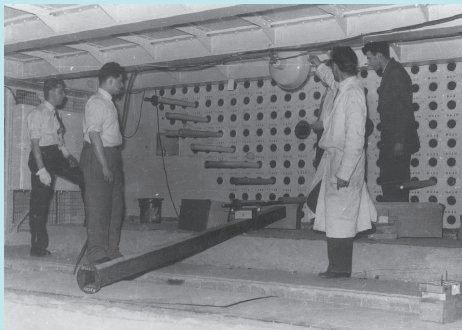
De BR1 was slechts een onderzoeksreactor, maar de Belgische ambities reikten veel verder. Louis De Heem, directeur-generaal van het Studiecentrum voor Kernenergie in Mol, kondigde in 1957 aan dat België in de volgende tien jaar niet minder dan vier kerncentrales zou bouwen, die samen konden instaan voor 15% van de nationale energiebehoefte. En dat was enkel een begin. De Belgische industrie mikte op de ontwikkeling van een unieke nucleaire knowhow die haar een concurrentiële positie op de Europese markt zou kunnen opleveren. Het zag er eind jaren vijftig veelbelovend uit. Maurice Masoin, voorzitter van de Nucleaire Stichting, verkondigde in 1961 dat België na de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, de Sovjet-Unie en Frankrijk het verst gevorderd was in de vreedzame exploitatie van nucleair onderzoek.¹ De slogan "België, vijfde kernmacht in de wereld" werd gretig overgenomen in de pers en in de officiële propaganda van de Belgische regering.

¹ M. Masoin, "Énergie nucléaire," *Revue M. Société belge des mécaniciens* 7 (1961) 4, 129-133.

In 1952 richt de Belgische overheid het Studiecentrum voor de Toepassingen van Kernenergie op. Architecten Jacques Wybauw en Jacques Thiran ontwierpen een modernistische technische campus en meteen ook een woonwijk voor de werknemers en studenten. De bouwwerken werden aangevat in 1954. Verder verrezen er gemeenschapsgebouwen zoals een school, een clubhuis, een sportcomplex, een cafetaria...

De inwoners van Mol gingen al gauw over 'den Atoom' of 'het Atoomdorp' spreken (foto links (Weekblad De Post [AM])). Vanuit het atoomdorp konden later zelfs postkaarten (foto rechts [DEL]) worden uitgestuurd. Het SCK CEN zette Mol op de wereldkaart.

Opstart van de reactor op 11 mei 1956 (foto links [DB]). De foto rechts toont de nieuwgezette opvolging vanuit de BR1-controlezaal [DB].

Dat België zich in die positie had weten te nestelen, was geen vanzelfsprekende zaak geweest. Het had grote investeringen gevergd, moeilijke onderhandelingen en een geconcentreerde actie van heel wat spelers. Maar er waren ook kritische stemmen. Het nucleaire programma kostte handenvol geld. Kon dat niet beter aan de noodlijdende steenkoolmijnen worden besteed? Was de rol die België voor zichzelf als kernmogendheid zag weggelegd, wel realistisch? Kon een klein land als België zich een zo grote financiële inspanning veroorloven? Midden de jaren zestig werd duidelijk dat die twijfels niet helemaal ongegrond waren. In een gespannen Europees klimaat waar nationale belangen het vaak haalden van onderlinge samenwerking, was het voor België niet eenvoudig om zich staande te houden tussen de grootmachten. Heel wat van de Belgische voorsprong inzake nucleaire technologie bleek al snel achterhaald en door de onafhankelijkheid van Congo verloor België zijn bevoorrechte positie als uraniumproducent. Naarmate het nucleaire onderzoek de commerciële fase naderde, bleek de Belgische industrie niet opgewassen tegen de grote buitenlandse concerns. Van de oorspronkelijke doelstellingen die in de jaren vijftig waren geformuleerd, was midden jaren zestig nog maar bitter weinig gerealiseerd.

Een bijsturing van de oorspronkelijke ambities was onvermijdelijk. Theo Lefèvre, in 1968 minister van Wetenschapsbeleid en -programmatie, had niet de gewoonte de dingen mooier voor te stellen dan ze hem toeschenen: “Zouden wij een zo groot deel van ons nationale budget voor het wetenschapsbeleid in de kernsector geïnvesteerd hebben, indien wij tien of twaalf jaar geleden geweten hadden dat de export van elektrische centrales en van brandstoffen zou ontsnappen aan ondernemingen met een omvang als de onze?” Het Belgische onderzoeksbeleid inzake nucleaire technologie had volgens Lefèvre niet gebracht wat men ervan verwacht had. De beslissingen die in de jaren vijftig waren genomen, hadden weinig opgeleverd, niet meer dan “een klein aantal industriële toepassingen.” Erger nog, Lefèvre zag ook de toekomst somber in. “Er openen zich ook geen perspectieven op middellange termijn, van zeer ruime afzetmogelijkheden, zoals andere grote technologische oriënteringen dat wel doen.” Het gevoerde beleid was voor Lefèvre op niets uitgelopen. Hadden wij geweten wat we nu weten, zo besloot hij, “wij zouden waarschijnlijk een andere beslissing genomen hebben.”²

Lefèvre stond met zijn twijfels over het nut van de Belgische investeringen in nucleair onderzoek niet alleen. In de pers verschenen regelmatig kritische commentaren. Ook in de Kamer vormden de financiële inspanningen van het Belgische nucleaire programma een jaarlijks terugkerend doelwit. In 1967 stelde het socialistische kamerlid Jozef Cools, doelend op de onderhandelingen die België had gevoerd met

² Th. Lefèvre, *Het wetenschapsbeleid in België. Een nieuwe aanpak*. CEPES Bladen (1968), p. 20.

Euratom, vast: “Zo men dit alles overschouwt is het betreurenswaardig, Mijnheer de Minister, dat België in 1959, want daar ligt de grote oorzaak, geen andere politieke gedragslijn heeft gevolgd.”³ En niet alleen de oppositie stelde vragen bij de politieke sturing van het nucleaire programma. Een onafhankelijke studie van het Europese nucleaire landschap stelde in 1967 dat de Belgische ambities slechts heel gedeeltelijk realiteit waren geworden. Zonder Europese steun zou België al lang de handdoek in de ring hebben moeten gooien.⁴ In 1971 noteerde men in het jaarverslag van het Belgische Commissariaat voor Atoomenergie dat “de omvang en prijs van het programma van de SNR 300 te Kalkar [op dat ogenblik het speerpunt van het Belgische beleid] te hoog is voor België, maar dat het onmogelijk is een stap terug te zetten.”⁵

Het programma voor de ontwikkeling van kernenergie was niet onbesproken maar vormde toch een uniek experiment in de Belgische wetenschapsgeschiedenis. Door een intense samenwerking tussen overheid, industrie en wetenschappelijke instellingen zette België zich internationaal op de kaart als een nucleaire mogendheid. De spil in het netwerk van instellingen en partners was het Studiecentrum voor Kernenergie – Centre d'étude de l'Énergie nucléaire (SCK CEN). Opggericht in 1952, werd het Centrum ingezet om de Belgische industrie te ondersteunen in de uitbouw van een eigen nucleaire sector, maar evenzeer om de diplomatieke onderhandelingsbasis van België op het Europese toneel te versterken. Wetenschappelijk prestige, industrieel gewin en nationaal belang bepaalden zo lange tijd de agenda van het Centrum. In de jaren tachtig van de vorige eeuw kwam het SCK CEN echter in woelige wateren terecht. De kernramp van Tsjernobyl, de economische crisis, de staatshervorming en de kwalijke gevolgen van een omkoopschandaal wogen zwaar op de werking van het Centrum. Maar uit de crisis ontstond een nieuwe visie op de mogelijkheden van nucleaire toepassingen. Het SCK CEN verrees als een modern wetenschappelijk instituut dat zowel nationaal als internationaal aan de top van het nucleaire onderzoek staat.

Het Studiecentrum bestaat in 2022 zeventig jaar, en dat is de aanleiding om de lange geschiedenis ervan eindelijk te boek te stellen. Eindelijk, want tot nog toe is die geschiedenis nooit helemaal beschreven. In 1994 publiceerde Jacques Planquart een overzicht van de eerste veertig jaar van het Centrum, in 2007 aangevuld met een eerder technische presentatie van Pierre D'hondt over de periode 1990-2015.⁶

³ Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Parlementaire Handelingen* (7 februari 1967), p. 5.

⁴ L. Scheinman, “Euratom: Nuclear Integration in Europe,” *International Conciliation* 36 (1967), 1-67, p. 32.

⁵ Geciteerd in I. Vanpol, “De besluitvorming inzake kernenergie in het Belgisch politiek bestel,” *Res Publica. Politiek Jaarboek* 1981, 24 (1982) 327-348, p. 333.

⁶ J. Planquart, “Histoire du Centre d'Etude de l'Energie Nucléaire – CEN/SCK,” in *Un demi-siècle de nucléaire en Belgique – Témoignages* (Brussel, 1994), p. 201-297; P. D'hondt, “SCK-CEN. Évolution 1990-2005,” in M. Maris et al. (red.), *Histoire du nucléaire en Belgique, 1990-2005* (Brussel, 2007), p. 99-135.

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag publiceerde het SCK CEN een rijk geïllustreerde historische brochure, waaraan tal van SCK CEN-medewerkers een bijdrage leverden.⁷ In algemene werken over de Belgische wetenschapsgeschiedenis wordt van het SCK CEN echter enkel de oprichtingsgeschiedenis vermeld.⁸ Dat is een magere oogst voor een Centrum dat gedurende zijn hele bestaan een voor-aanstaande plaats heeft ingenomen en nog steeds inneemt in de Belgische wetenschappelijke wereld.

Geschiedenis schrijven betekent het weergeven van de aaneenschakeling van de opeenvolgende gebeurtenissen, maar ook het verschaffen van inzicht in de mate waarin de werkelijkheid in de loop van het proces voortdurend verandert. Dit boek tracht beide dingen te doen. De hoofdstukken volgen min of meer de chronologische ontwikkeling van het SCK CEN vanaf de naoorlogse periode tot 2022. Toch streeft het boek op dit vlak niet naar volledigheid. Belangrijker was het om op zoek te gaan naar de drijfveren die de geschiedenis van het SCK CEN hebben bepaald. Die drijfveren kunnen deels verbonden worden aan het optreden van personen die hun stempel drukten op het beleid en het onderzoek. Minder tastbaar, maar misschien van groter belang, speelden ook het economische, politieke en sociale klimaat in België een wezenlijke rol. En ten slotte besteedt het boek ook aandacht aan de internationale context waarin het SCK CEN moet gesitueerd worden.

In welke mate was er sprake van verandering in de structuur en de werking van het SCK CEN? Er is in de geschiedenis van het Centrum een grote mate van continuïteit te vinden. Dat is niet verwonderlijk gezien de grootschalige omvang van de onderzoeksinfrastructuur die geen drastische wijzigingen toelaat. De huidige reactoren BR1, BR2 en Venus zijn in werking sinds 1956, 1962 en 1964. De oorspronkelijke gebouwen van de site bepalen nog steeds het uitzicht van het Centrum hoewel de oorspronkelijke inrichting in de loop der jaren wel flink werd uitgebreid. Een andere vorm van continuïteit ligt in de bestuursorganen van het Centrum. Op zeldzame uitzonderingen na werden bestuurders steeds gekozen uit de eigen werknemers van het Centrum, die op die manier verder bouwden vanuit hetzelfde gedachtegoed als hun voorgangers. Maar er was ook verandering. De opdracht van het SCK CEN die bij de aanvang van het nucleaire tijdperk duidelijk was omschreven, moest opnieuw worden vastgelegd nadat alle Belgische centrales in bedrijf waren genomen. De Belgische staatshervorming leidde ei zo na tot een volledige sluiting van het Centrum, en de wisselende successen en tegenslagen van de Europese samenwerking vereisten steeds opnieuw een aangepast beleid. Anno 2022 is het SCK CEN

⁷ L. Verwimp en A. Verledens, *SCK CEN 1952-2002* (Mol, 2002).

⁸ P. Marage, "De kernfysica en de deeltjesfysica," in R. Halleux et al. (red.), *Geschiedenis van de wetenschappen in België 1815-2000* (Brussel, 2001), p. 85-108.

een marktgerichte onderzoeksinstelling, nauw verbonden met de academische wereld, en met een wereldwijd netwerk van partners en klanten. Dit boek vertelt over de weg die het SCK CEN heeft afgelegd om tot die positie te komen.

Dit boek wil geen kroniek zijn van het SCK CEN. De activiteiten van het Centrum zijn te divers en te talrijk om alle aan bod te komen. In de jaren tachtig sprak men van niet minder dan tweehonderd (!) programma's die tegelijkertijd werden uitgevoerd. Als auteur heb ik een keuze moeten maken voor programma's of thema's die ofwel op een bepaald ogenblik dominant waren, of die als kenmerkend voor een tijdsperiode of evolutie kunnen worden beschouwd. Ook heb ik de voorkeur gegeven aan onderwerpen die door een breed publiek kunnen gelezen worden. Dat doet uiteraard geen recht aan de veelzijdigheid van het Studiecentrum, dat nu eenmaal gespecialiseerd is in technisch-wetenschappelijk onderzoek. Ik hoop dat deze keuze wel kan bijdragen tot het helder maken van de strategische keuzes die het SCK CEN in zijn geschiedenis heeft gemaakt.

Aan de opbouw van het boek lagen verschillende historische vragen ten grondslag. De eerste vraag betreft de introductie van *Big Science* of 'grootschalige wetenschap' in de Belgische structuren van wetenschapsbeleid. De omvang (en de kostprijs) van het SCK CEN waren ongezien in de Belgische wetenschap, die tot dan toe in hoofdzaak door de universiteiten en enkele nationale onderzoeksinstellingen werd vormgegeven. Het SCK CEN kan niet op dezelfde manier benaderd worden als een universitaire instelling. Als vertegenwoordiger van *Big Science* in België neemt het SCK CEN een aparte plaats in, die nog niet is beschreven. De verhouding tussen staat en industrie, de inzet van nucleaire diplomatie in de relaties met Europese partners en buitenlandse mogendheden, en de geprivilegieerde positie van nucleaire experts in het naoorlogse België komen in verschillende hoofdstukken aan bod. Ook de chronische problemen rond financiering en bestuur vormen een constante in de lange geschiedenis van het SCK CEN. Vormen van *Big Science*, na de Tweede Wereldoorlog ingevoerd vanuit de Verenigde Staten, worden algemeen beschouwd als belangrijke structuren in de moderne wetenschap, maar voor werkelijk grote (nucleaire) instellingen komen in Europa toch vooral Groot-Brittannië en Frankrijk in beeld. Men kan zich daarbij nog wel afvragen of men van *Big Science* kan spreken op de veel kleinere schaal van België (waar in tegenstelling tot de genoemde landen het nucleaire onderzoek niet verbonden was met militaire doelstellingen). Dit boek wil toch, rekening houdend met de beperkte schaal van een klein land, het SCK CEN plaatsen in het kader van de internationale *Big Science*-beweging in Europa.

Een tweede vraag die mijn benadering van de geschiedenis van het SCK CEN heeft bepaald is de grote ommekeer in de jaren tachtig en negentig die door historici weleens de *New Big Science* wordt genoemd. Heel wat grootschalige instituten die

meteen na de oorlog werden opgericht, verloren na enkele jaren hun oorspronkelijke functie, hetzij door een verzadiging van de onderzoeksmarkt, hetzij door de economische logica van gestegen kosten en dalende inkomsten. Sommige instituten gingen dicht, andere richtten zich op nieuwe onderzoeksdomeinen en stelden hun infrastructuur open voor externe onderzoekers. Dit proces voltrok zich internationaal in het laatste kwart van de twintigste eeuw. Ook het SCK CEN maakte rond 1990 een diepe crisis door, die niet alleen door enkele bijzondere omstandigheden kan worden verklaard (zoals de Belgische staatshervorming, de stopzetting van grote internationale programma's, de opkomst van antinucleaire bewegingen en de schadelijke gevolgen van een schandaal rond illegale praktijken) maar die veeleer als een 'identiteitscrisis' moet worden geduid. Welke toekomst, zo vroeg men zich af, kon er bestaan voor het SCK CEN nadat de Belgische kerncentrales waren gebouwd en er voor de volgende decennia geen nieuwe ontwikkelingen meer te verwachten waren? Welke nieuwe plaats kon het SCK CEN innemen in het Belgische en internationale wetenschappelijke en industriële landschap? Deze identiteitscrisis die zich rond 1990 aandiende, vormt een scharnierpunt in de geschiedenis van het SCK CEN.

Een derde overweging in het schrijven van dit boek was de wens om de geschiedenis van het SCK CEN te verbinden met de Belgische geschiedenis. Ik heb daarom aandacht besteed aan de manier waarop het SCK CEN door politici en in de media werd besproken, ook al ging dat in vele gevallen om ogenschijnlijk voor het wetenschappelijk onderzoek weinig relevante onderwerpen: sociale onrust, taalproblemen, politieke conflicten of de kernuitstap. Zoals zal blijken, hebben deze thema's wel degelijk bijgedragen tot de beslissingsruimte waarin de beleidsmakers konden manoeuvreren om een koers uit te zetten. Toch blijft de focus in dit boek op het SCK CEN. Dit boek is geen geschiedenis van het debat over kernenergie in België. Het SCK CEN heeft zich als onafhankelijk wetenschappelijk instituut vrijwel nooit gemengd in maatschappelijke debatten over de toekomst van kernenergie.⁹ Tegelijk is het SCK CEN steeds duidelijk het belang van het nucleaire onderzoek blijven verdedigen en heeft het bijvoorbeeld nooit overwogen het woord 'kernenergie' uit zijn naam te schrappen. Er werden van politieke zijde wel verschillende voorstellen in die zin geuit, en een aantal buitenlandse instituten heeft dat wel gedaan. Het SCK CEN blijft zich tot vandaag uitdrukkelijk profileren als een nucleair instituut, hoewel de nadruk steeds meer ligt op een brede waaier van nucleaire toepassingen, van nucleaire veiligheid en nucleaire geneeskunde tot fundamenteel nucleair onderzoek.

⁹ E. Laes et al., *Kernenergie (on)besproken. De geschiedenis van het maatschappelijk debat over kernenergie in België* (Leuven, 2007).

Een laatste leidraad in het boek is de vraag naar de plaats van wetenschap in de Belgische samenleving. Kernenergie is een bij uitstek technische materie die zich moeilijk leent tot een publiek debat. Hoe kan een samenleving omgaan met de macht van wetenschappers die op die manier de sleutel van de toekomst in handen houden? Hoe kunnen wetenschappers een brede consensus in de maatschappij bereiken wanneer hun inhoudelijke boodschap zich slechts moeilijk kan verspreiden? Dit is geen uniek kenmerk van het nucleaire debat, maar een algemene uitdaging voor de moderne, op wetenschap en techniek gefundeerde samenlevingen. Historici spreken in dit verband van een expertencultuur, waarbij de slinger kan overslaan naar een puur technocratisch regime, dan wel naar een onmachtig debat tussen elkaar tegensprekende experts. De verhouding tussen expert en leek is een cruciaal thema in het denken over wetenschap voor de volgende decennia. Ook het SCK CEN heeft in zijn geschiedenis blijk gegeven van wat weleens een elitaire expertencultuur wordt genoemd, die bij waarnemers soms leidde tot zowel frustraties als onrealistische verwachtingen.

De hier aangehaalde vragen worden niet expliciet in de hoofdstukken gethematiseerd. Er is gepoogd op de eerste plaats een leesbaar en informatief overzicht te geven van de geschiedenis van het Studiecentrum. Tentatieve antwoorden op de aangehaalde thema's zijn wel te vinden in de epiloog. Het boek is onderverdeeld in zeven hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk verhaalt de intussen welbekende ontstaansgeschiedenis van het SCK CEN, voortgekomen uit het uraniumakkoord tussen België, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Het tweede hoofdstuk gaat in op de vorming van nucleaire experts in België, de sturende rol van de Belgische industrie en het aandeel van het jonge SCK CEN in de activiteiten van Euratom. Het derde hoofdstuk behandelt de eerste crisis van het SCK CEN, waarbij overheid en industrie elkaar het bestuur van het Centrum betwistten. In het vierde hoofdstuk ligt de nadruk op de grote Europese projecten waarin het SCK CEN namens België een aandeel had. De verwachtingen stonden hoog gespannen, maar de kosten liepen al snel erg op. De energiecrisis van de jaren zeventig en de daarop volgende economische recessie maakten een einde aan deze projecten. Een dramatisch dieptepunt in de geschiedenis van het SCK CEN werd bereikt in de jaren tachtig. In hoofdstuk 5 worden de verschillende ontwikkelingslijnen die tot deze crisis hebben geleid, samengebracht. Hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 beschrijven dan de 'wederopstanding' van wat het 'nieuwe' SCK CEN werd genoemd. Kenmerken van dat nieuwe SCK CEN zijn de aansluiting met de academische wereld, de nadruk op onderzoek naast dienstverlening, en aandacht voor de maatschappelijke aspecten van kernenergie. In deze context komt het MYRRHA-project in beeld, dat in 2018 na bijna twintig jaar onderhandelen eindelijk groen licht kreeg van de federale overheid.

Om de leesbaarheid van het boek te vergroten zijn een aantal praktische beslissingen genomen. De benaming van het SCK CEN is in 1957 in twee talen vastgelegd als Studiecentrum voor Kernenergie – Centre d'étude de l'Énergie nucléaire, afgekort als SCK of CEN. In Nederlandstalige bronnen werd systematisch de Nederlandse benaming of afkorting gebruikt, in Franstalige teksten de Franse benaming en afkorting. Vanaf de jaren negentig werd door vertegenwoordigers van het Centrum meer en meer gebruikgemaakt van een dubbel acroniem, geschreven als SCK/CEN, SCK-CEN of SCK·CEN, afhankelijk van de gebruikte taal ook in omgekeerde volgorde. In kranten en in politieke teksten bleef evenwel het gebruik van de eentalige afkorting SCK of CEN dominant. Recent bevestigde het Centrum dat SCK CEN het officiële acroniem zou worden. In dit boek is ervoor geopteerd om dit acroniem systematisch te gebruiken voor de hele bestudeerde periode. In citaten wordt uiteraard steeds de originele tekst letterlijk gereproduceerd, inclusief de daar gebruikte benaming of het daar gebruikte acroniem.

In de geschiedenis van een *Big Science*-instelling speelt geld uiteraard een belangrijke rol. Aan alle bedragen die in dit boek worden genoemd, wordt zo veel mogelijk een modern equivalent in euro toegevoegd. Dit equivalent werd berekend op de nominale waarde van het bedrag volgens de omrekening 1 euro = 40,3399 Belgische frank, en daarna afgerond. Het doel van deze omrekening is enkel om de hedendaagse lezer een idee te geven van de grootte van de bedragen die worden genoemd. Er is bij de omrekening geen rekening gehouden met inflatie of met de devaluatie van de Belgische munt in 1982. Men moet de cijfers dus met de nodige omzichtigheid hanteren. Een voorbeeld: in 1955 bedroeg de werkingstoelage die het SCK CEN van het Ministerie van Economische Zaken ontving, 108 miljoen Belgische frank. Nominaal omgerekend komt dat overeen met 2,67 miljoen euro, maar gecorrigeerd naar de muntwaarde van vandaag, dus rekening houdend met inflatie en devaluatie, is het bedrag equivalent aan 22,6 miljoen euro.¹⁰

De geschiedenis die in dit boek verteld wordt, is van zeer recente datum. Dat plaatst de historicus voor een aantal uitdagingen. Niet alle archiefbronnen zijn publiek toegankelijk, zowel als gevolg van wettelijke restricties als wegens de afwezigheid van een geordende inventaris. Het ontbreken van een historische afstand tot de gebeurtenissen maakt de interpretatie van de bronnen soms tot een hachelijke onderneming. Ik heb ervoor gekozen om bij voorkeur bronnen te citeren die publiek toegankelijk zijn en relatief makkelijk op te sporen. De tijd ontbrak om systematisch onderzoek te doen in de archieven van bijvoorbeeld Europese organisaties of internationale partnerinstituten. Ook vond ik het niet opportuun om interviews van nog

¹⁰ Berekend op basis van de consumptieprijsindex, zie bestat.statbel.fgov.be.

levende personen te integreren in een narratief dat met enige distantie wil kijken naar de gebeurtenissen. Het resultaat kan dan ook moeilijk als het definitieve werk over de geschiedenis van het SCK CEN worden beschouwd, maar biedt veeleer een eerste voorstudie waarop later meer gedetailleerd onderzoek kan worden geënt.

Dit boek is geschreven op vraag van en met financiële ondersteuning van het SCK CEN. Het Centrum heeft echter op geen enkele wijze invloed uitgeoefend op de keuze van de thema's of op de formulering van de conclusies, waarvoor mijn dank. Een aantal hoofdstukken is gebaseerd op onderzoek dat werd uitgevoerd door Robert van Leeuwen en Hein Brookhuis in het kader van promotieonderzoek aan de KU Leuven. Ik dank hen voor de ideeën en aanwijzingen die ze mij aanreikten. Daarnaast dank ik ook mijn gesprekspartners op het SCK CEN, in het bijzonder Anne Verledens die het manuscript met grote zorg nalas. Robbe Geysmans, Gaston Meskens en Michèle Coeck volgden met veel interesse de vorderingen van het manuscript en stimuleerden mij om al te eenvoudige voorstellingen te verduidelijken of te nuanceren. Dank ook aan de bachelorstudenten geschiedenis van de KU Leuven die in het moeilijke coronajaar 2020-21 een scriptie schreven over een voor hen zo weinig vertrouwd thema als nucleaire wetenschap, politiek en technologie in België. Schrijven is een eenzame arbeid, waarbij ik gelukkig kon rekenen op de steun van mijn familie. Aan hen is dit boek in dankbaarheid opgedragen.